

Handelsområden 2010

MI0804

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Administrativa uppgifter	2
A.1	Ämnesområde.....	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	2
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	3
A.8	Gallringsföreskrifter.....	3
A.9	EU-reglering.....	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	3
A.12	Uppläggning och genomförande.....	4
A.13	Internationell rapportering.....	5
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	5
B	Kvalitetsdeklaration	5
B.0	Inledning.....	5
B.1	Innehåll.....	5
1.1	Statistiska målstorheter.....	5
1.1.1	Objekt och population.....	5
1.1.2	Variabler.....	6
1.1.3	Statistiska mått.....	6
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	6
1.1.5	Referenstider.....	6
1.2	Fullständighet.....	6
B.2	Tillförlitlighet.....	6
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	6
2.2	Osäkerhetskällor.....	7
2.2.1	Urval.....	7
2.2.2	Ramtäckning.....	7
2.2.3	Mätning.....	7
2.2.4	Svarsbortfall.....	7
2.2.5	Bearbetning.....	8
2.2.6	Modellantaganden.....	8
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	8

B.3	Aktualitet	8
3.1	Frekvens	8
3.2	Framställningstid	8
3.3	Punktlighet	8
B.4	Jämförbarhet och sammanvändbarhet	8
4.1	Jämförbarhet över tiden	8
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	9
4.3	Sammanvändbarhet med annan statistik	9
B.5	Tillgänglighet och förståelighet	9
5.1	Spridningsformer	9
5.2	Presentation	9
5.3	Dokumentation	9
5.4	Tillgång till primärmaterial	9
5.5	Upplysningstjänster	9

A Administrativa uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Miljö

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Markanvändning

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100), se www.scb.se/sos

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån, RM/MN
Postadress: Box 24 300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100, Stockholm
Kontaktpersoner: Bo Justusson, Stefan Svanström
Telefon: 08-506 947 20
Telefax: 08-506 943 48
E-post: mark.vatten.gis@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån, RM/MN
Postadress: Box 24 300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100, Stockholm
Kontaktperson: Bo Justusson
Telefon: 08-506 947 20
Telefax: 08-506 943 48

E-post:

mark.vatten.gis@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

A.8 Gallringsföreskrifter

Nej

A.9 EU-reglering

Nej

A.10 Syfte och historik

I undersökningen avgränsas områden som innehåller koncentrationer av arbetsställen inom detaljhandel, med minst 100 anställda. Områdena representeras med gränser (polygoner) och ges kod och beteckning. Därefter beräknas statistik för varje område: antal anställda, antal arbetsställen, arealer. År 2010 fanns det 395 sådana områden med cirka 189 000 anställda.

De senaste decennierna har det skett stora förändringar i detaljhandelns fysiska lokalisering. Från att ha funnits främst i städernas centrum har en stor andel flyttat ut till nya handelsområden i tätorternas ytterområden. Detta har betydelse för markanvändning, lokalisering, resvägar och ekonomi. SCB har nu geografiskt avgränsat handelsområden för att bidra till analysmöjligheter inom dessa teman

En första avgränsning gjordes för år 2005, men den publicerades ej då kompletteringar behövs för koordinater.

A.11 Statistikanvändning

Kan användas av regionala myndigheter, kommuner, företag, konsultbolag för att belysa detaljhandelns geografiska lokalisering och karaktär.

A.12 Uppläggnings och genomförande

Avgränsningsmetod

Avgränsningen har gjorts med koordinater för arbetsställen hämtade från SCB:s *Företagsdatabas (FDB)*, uttag den 2010-10-20. Metoden har blivit möjlig att använda tack vare de insatser som FDB-personal gjort för att förbättra kvaliteten hos belägenhetsadresser och deras koppling till koordinater.

Arbetsställen som ingår har minst 3 anställda och *bransch SNI 2007* inom:

47 - Detaljhandel (utom 479 Detaljhandel ej i butik, på torg eller marknad)

4511 - Handel med personbilar och lätta motorfordon

561 - Restauranger,

563 - Barer och pubar

Hjälperksamheter som Lager och Huvudkontor har ej tagits med.

Bilhandel sker ofta på samma arbetsställe som service på bilar. Arbetsställen klassificeras efter mest förekommande näringsgren. Man kan därför tolka vår bilhandel som "bilhandel och samordnad service".

Vi har använt GIS-teknik för att skapa buffertar kring arbetsställen (med minst 3 anställda). Buffertradiens längd varierades efter kvadratroten av antal anställda:

$$\text{buffertradie} = 33 + 15 * \text{sqrt}(\text{anst})$$

Radien blir t.ex. 59 m för de minsta företagen, 183 m för de med 100 anst.

Tanken är att parkeringsytor och tillfartsgator ska komma med.

Vi har inte gjort någon mer precis justering av gränsen efter säg flygfoton.

Orsaken till att vi utgår från arbetsställen med minst 3 anställda är att när vi först testade med arbetsställen av alla storlekar så gav bufferttekniken långsträckta tarmar längs gator som går ut från centrum i tätorter. Detta skapade en slumpmässighet i om de skars av eller ej.

– I storstäderna är handelsstrukturen tämligen komplex och det är svårt att få en bra beskrivning med den metod som vi här utnyttjat. Det blir stora områden som inte får en riktigt bra struktur. I Stockholms norra innerstad gjorde vi en manuell uppdelning i tre delar: City-Östermalm, Kungsholmen, Vasastaden.

– Vi har använt registeruppgiften *anställda* per arbetsställe enligt Företagsdatabasen. Denna uppgift skiljer sig en del från *sysselsatta* som används t.ex. i regional arbetsmarknadsstatistik (RAMS). En person kan ha flera anställningar men i RAMS räknas en person som sysselsatt på ett arbetsställe – det med personens mest omfattande anställning. Summerar man anställda för många företag så blir det vanligen fler än summan av sysselsatta.

För manuell kontroll användes kartor, flygbilder, adresser hos Internet-tjänsterna eniro.se och hitta.se (som har kartor och flygbilder från Lantmäteriet/Metria). Gränser (polygoner) togs fram för alla områden med buffertteknik i GIS-program. Varje område fick en kod och en benämning. Sedan beräknades antal anställda, antal arbetsställen och arealer, per område.

A.13 Internationell rapportering

Nej

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Förbättring av uppgifter om arbetsställen: belägenhetsadresser, koordinater, uppdelning då verksamheter bedrivs på olika platser men redovisats av företagen på ett enda arbetsställe. Beräkning av antal sysselsatta enligt RAMS kan bli aktuell.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Definitioner och förklaringar

Handelsområde - definieras här som sammanhängande bebyggelse (inklusive infartsvägar och parkering) med minst 100 anställda inom detaljhandel, personbilshandel, restaurangverksamhet.

Anställda - här hämtat från Företagsdatabasen och här ingår även deltidsanställda. En person kan vara anställd på flera arbetsplatser, detta skiljer anställda enligt FDB från *sysselsatta* enligt RAMS där varje person bara först till ett arbetsställe.

Arbetsställen definierade enligt Företagsdatabasen

De med minst 3 anställda och i följande näringsgrenar ingår i undersökningen:
47 - Detaljhandel (utom 479 Detaljhandel ej i butik, på torg eller marknad)
4511 - Handel med personbilar och lätta motorfordon
561, 563 - Restauranger, Barer och pubar

Tätort - sammanhängande bebyggelse med minst 200 fastboende personer.

Arbetsplatsområde utanför tätort - sammanhängande bebyggelse med minst 50 sysselsatta och under 200 fastboende.

Buffertavgränsning - metod där man med geografiskt informationssystem (GIS) beräknar en gräns för ett område genom att slå samman cirklar som är centrerade kring objekt (här mittpunkt för arbetsställen). Denna metod ger inte någon exakt anpassning till de ytor som i verkligheten används för verksamheten.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

Objekt är dels områdena i sig (en områdesindelning), dels de arbetsställen som ingår i handelsområdena.

1.1.2 Variabler

För områdena anges: gränser (polygoner med koordinater), koder, beteckningar ("namn") och deras areal.

För arbetsställen fördelade på områden: anställda, arbetsställen.
Endast arbetsställen med minst 3 anställda har tagits med.

1.1.3 Statistiska mått

Areal (yta hektar), arbetsställen (antal), anställda (antal, klassindelad med klassbredd 100, dvs. 100-199, 200-299,...).

1.1.4 Redovisningsgrupper

Resultat redovisas för handelsområden.
För varje handelsområde anges län, kommun, tätort (berörda).

1.1.5 Referenstider

2010, uttag ur FDB per 2010-10-20.

1.2. Fullständighet

Avser att täcka alla handelsområden med minst 100 anställda, men det kan finnas problem för gränsfall genom att utgångsdata om arbetsställen har vissa brister.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Detta är första gången SCB publicerar avgränsningar och statistik för handelsområden. Det finns en del brister i koordinater och andra data vilket gör att vi kan ha missat eller överskattat några handelsområden.

Brister i register

Exempel på brister är att en del företag ej har delat upp sin verksamhet på arbetsställen. Det kan ha naturliga orsaker som att man bedriver t.ex. lager, huvudkontor och butik i samma byggnad. Men vi har sett några fall där verksamheter bedrivs i olika byggnader, men ändå är registrerade på ett arbetsställe. Exempel vi stött på har varit outlet-butiker och butiker som avknoppats från ett lager och flyttat ut.

Andra brister är när belägenhetsadress har angivits till företagsägarens bostad istället för butiken. Då blir även koordinaten felaktig.

För företag under 30 anställda kan det även förekomma fel av typ gatadress finns men gatunummer saknas. Även detta kan ge koordinatfel.

Gränsfall: De nämnda problemen gör bl.a. att det vid den undre gränsen om 100 anställda kan bli gränsdragningsproblem. Skall data användas för vidare analyser kan det vara lämpligt att kontrollera gränsfall efter de behov som aktuell analys har.

Benämningar - "namn".

Det har i vissa fall varit svårt att hitta rätt namn eller benämning för handelsområden. De finns inte med på vanliga kartor och information på Internet kan vara svår att hitta, eftersom vi startar med geografin. En del handelsområden har egen information på Internet, men ibland saknas bra geografiska fakta i den. Våra benämningar har inte status av ortnamn. För det skulle krävas genomgång av Lantmäteriet och ortnamnsansvariga, vilket inte gjorts. Benämningarna får ses som ett försök att med ord beskriva områdenas lägen.

Både vad gäller bra benämningar och koordinatfel kan kompletteringar komma att göras i samband med kommande avgränsningar av tätorter m.m. för år 2010.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Totalundersökning.

2.2.2 Ramtäckning

Arbetsställen enligt Företagsregistret (FDB), med huudbransch inom detaljhandel, personbilar, restauranger. Vi kan då ha missat arbetsställen som har olika verksamheter, t.ex. lager, huvudkontor, butik i ett arbetsställe.

Vi har även sett fall där företagen ej delat upp sin verksamhet på fysiskt skilda arbetsställen utan redovisat dem på en plats. Detta har i flera fall gällt mycket stora företag, och då vi upptäckt felet så har vi rättat upp dem, även i FDB.

Hjälpverksamheter som Lager och Huvudkontor ska ej vara med. I något fall har vi upptäckt felkodning och rättat den.

Bilhandel sker ofta på samma arbetsställe som service på bilar. Arbetsställen klassificeras efter mest förekommande näringsgren. Man kan därför tolka vårt begrepp bilhandel som "bilhandel och samordnad service".

2.2.3 Mätning

Arbetsställets belägenhet har bestämts av deras koordinater. Dessa matchas via belägenhetsadresser, vilka kan ha en del brister. Det har dock skett kraftiga upprättningar av adresser och koordinater inom FDB under de senaste åren.

Några problem vi noterat är att belägenhetsadress kan gå till ägarens bostadsadress och därmed missas verkliga läget. Detta ger då en underskattning av antal anställda.

2.2.4 Svarsbortfall

Allt baseras på registeruppgifter.

2.2.5 *Bearbetning*

Områden har avgränsats med buffertteknik. I några fall har manuella justeringar gjorts i efter buffertavgränsningen:

– Om två buffertar legat nära varandra så har de ibland slagits samman.

– I några fall har buffertar tagits bort när ett arbetsställe med många deltidsanställda ensamt gjorde att bufferten kom över 100. Detta gällde några fall med hamburgerrestauranger.

2.2.6 *Modellantaganden*

Formeln för buffertradi är testad så att den ger rimliga områden.

$$\text{buffertradi} = 33 + 15 * \text{sqrt}(\text{anst})$$

Radien blir t.ex. 59 m för de minsta företagen (anst=3), och för de med 100 anställda blir den 183 m. Tanken är att parkeringsytor och tillfartsgator ska komma med.

Man kan komma närmare verklig utbredning av handelsområden genom att justera gränsen efter vägar, byggnader, P-platser etc. så som de syns på flygfoton och kartor. Detta är ett ganska omfattande arbete och har inte kunnat göras i denna omgång.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Antal anställda redovisas bara i storleksklasser med bredd 100, dvs. 100-199, 200-299, ... Detta görs dels för sekretess, dels för osäkerhet.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Avgränsning görs vart 5:e år. Det kan dock bli vissa kompletteringar då övriga avgränsningar görs och om underlaget förbättras.

3.2 Framställningstid

Arbete med 2005 års data gjordes på deltid augusti-oktober 2010. Fortsättning med 2010 års data från november 2010 till slutet februari 2011.

3.3 Punktlighet

Publicering var planlagd till 2 februari 2011, men fick skjutas upp till 23 februari 2011, p.g.a. att andra arbetsuppgifter behövde göras först.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Handelsområden publicerades första gången för år 2010.

Vi tog även fram handelsområden för 2005, men då var kvaliteten på koordinater för arbetsställen inte lika bra, men om man gör kompletteringar bakåt så kan

man säkert klara att ta fram data för 2005.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Storleksmättet som använts är antal anställda. Notera att anställda i FDB skiljer sig från antal sysselsatta i RAMS. Där räknas varje person bara en gång på sin huvudarbetsplats.

För ekonomiska jämförelser så behövs nog andra storleksmått, t.ex. omsättning.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Handelsområden är avgränsade med liknande teknik som tätorter och arbetsplatsområden utanför tätorter. De kan därför användas tillsammans, och har så skett genom att varje handelsområde har knutits till en tätort eller till ett arbetsplatsområde.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras på SCBs webbplats: www.scb.se/MI0804

Polygoner för GIS-program finns till försäljning med esri shape-format eller MapInfo-format, och med projektion RT90 eller SWEREF99.

5.2 Presentation

Resultaten publiceras i statistiskt meddelande med tabeller och kommentarer om olika typer av områden, vidare finns en Excel-fil med alla områden, tabeller i Statistikdatabasen och översiktliga kartor i pdf-filer.

5.3 Dokumentation

(ej klar)

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärmaterialet är arbetsställen inom detaljhandel med koordinater och antal anställda, samt de skapade polygonerna och data för dem. Det finns sparat i MapInfo-filer på RM/MN/MVG-server, och är inte allmänt tillgängligt.

5.5 Upplysningstjänster

Webbplatsen: www.scb.se/MI0804

E-post: mark.vatten.gis@scb.se